

MIASTO SKÓRCZ

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA NA LATA 2003 - 2010

Opracowano w ramach projektu pt. Program ochrony środowiska powiatu starogardzkiego i gmin powiatu na lata 2003 - 2010.

Zamawiający:

Starostwo Powiatowe w Starogardzie Gdańskim

Wykonawca:

ARCADIS Ekokonrem Sp. z o.o., Wrocław

Skórcz, styczeń 2003

SPIS TREŚCI

1.	WSTĘP	2
1.1.	Podstawa prawna opracowania	2
1.2.	Forma realizacji zamówienia	2
1.3.	Ogólna charakterystyka obszaru miasta Skórcz	3
1.4.	Zawartość dokumentu Program ochrony środowiska miasta Skórcz	3
2.	CELE I ZADANIA O CHARAKTERZE SYSTEMOWYM	4
2.1.	Integracja aspektów ekologicznych z rozwojem społeczno-gospodarczym	4
2.2.	Edukacja ekologiczna mieszkańców	4
2.3.	Współpraca w ramach wdrażania Programu	6
3.	OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW PRZYRODY	7
3.1.	Ochrona przyrody i krajobrazu	7
3.1.1.	Stan wyjściowy	7
3.1.2.	Cel średniookresowy i kierunki działań do 2010 roku	7
3.1.3.	Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2003 – 2006	8
3.2.	Ochrona lasów	9
3.2.1.	Stan wyjściowy	9
3.2.2.	Cele średniookresowe i kierunki działań do 2010 roku	9
3.2.3.	Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2003 – 2010	9
3.3.	Ochrona gleb	10
3.3.1.	Stan wyjściowy	10
3.3.2.	Cele średniookresowe do 2010 roku	10
3.3.4.	Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2003 – 2006	10
4.	JAKOŚĆ ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWO EKOLOGICZNE	11
4.1.	Jakość wód	11
4.1.1.	Stan wyjściowy	11
4.1.2.	Cele średnioterminowe i kierunki działań do 2010 roku	11
4.1.3.	Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2003 – 2006	11
4.3.	Gospodarka odpadami	12
4.2.	Jakość powietrza atmosferycznego	13
4.3.1.	Stan wyjściowy	13
4.3.2.	Cel średniookresowy i kierunki działań do 2010 roku	13
4.2.3.	Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2003 – 2010	13
4.3.	Hałas	14
4.3.1.	Stan wyjściowy	14
4.3.2.	Cel średniookresowy i kierunki działań do 2010 roku	14
4.3.3.	Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2003 – 2010	14
5.	ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE SUROWCÓW, MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII	15
6.	OCENA REALIZACJI PROGRAMU	16
6.1.	Wprowadzenie	16
6.2.	Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska	16
6.2.1.	Monitoring wdrażania Programu	17
6.2.2.	Harmonogram wdrażania Programu	18
6.4.	Główne działania w ramach zarządzania Programem	20
7.	ASPEKTY FINANSOWE WDRAŻANIA PROGRAMU	21
7.1.	Wprowadzenie	21
7.2.	Źródła finansowania przedsięwzięć na rzecz ochrony środowiska	21
7.3.	Koszty realizacji przedsięwzięć w latach 2003 – 2006	21

Załączniki:

- Załącznik nr 1   *Aktualny stan środowiska miasta Skórcz (na dzień 31.12.2001 r.)*
- Załącznik nr 2   *Informacja o stanie i zamierzeniach dotyczących realizacji przez miasto Skórcz przedsięwzięć w zakresie wyposażenia terenów zabudowanych i przeznaczonych pod zabudowę, w zbiorcze sieci kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych (wg stanu na koniec 2002r.).*

1. WSTĘP

1.1. Podstawa prawna opracowania

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. „Prawo ochrony środowiska” (Dz. U. Z dnia 20 czerwca 2001 r. nr 62, poz. 627) nakłada na zarządy gmin obowiązek opracowania programów ochrony środowiska, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa.

Niniejszy "Program ochrony środowiska dla miasta Skórcz na lata 2003 - 2010" został przygotowany w ramach zamówienia¹ Starostwa Powiatowego w Starogardzie Gdańskim na opracowanie „Programu ochrony środowiska dla powiatu starogardzkiego i gmin powiatu na lata 2003 – 2010” wraz z „Planem gospodarki odpadami na terenie powiatu starogardzkiego na lata 2003-2010”.

1.2. Forma realizacji zamówienia

Zamówienie o którym mowa powyżej zostało zrealizowane w postaci dwóch podstawowych dokumentów, którymi są:

- *Plan gospodarki odpadami na terenie powiatu starogardzkiego na lata 2003 - 2010.* Dokument Planu jest tak skonstruowany, że spełnia równocześnie wymagania planu powiatowego i gminnego dla każdej gminy powiatu.
- *Program ochrony środowiska dla powiatu starogardzkiego i gmin powiatu na lata 2003 – 2010* (zwany dalej **programem powiatowym**), będący dokumentem ujmującym kompleksowo wszystkie zagadnienia ochrony środowiska a więc również cele, kierunki i przedsięwzięcia w ramach gospodarki odpadami, opracowane w oparciu o "Plan gospodarki odpadami"). Cele i kierunki działań do 2010 roku oraz zadania przewidziane do realizacji w latach 2003 - 2006 przedstawione w dokumencie programu powiatowego zawierają wszystkie cele, kierunki i zadania poszczególnych gmin powiatu.

Na życzenie Zamawiającego i gmin powiatu przygotowano także 13 dokumentów, które stanowią gminne programy ochrony środowiska, a jednym z nich jest niniejszy dokument "**Programu ochrony środowiska dla miasta Skórcz na lata 2003 - 2010**" (zwany dalej **programem gminnym**). W dokumencie tym znajdują się tylko te zapisy (pochodzące z programu powiatowego), które dotyczą miasta Skórcz.

Zatem, miasto Skórcz otrzymuje następujące dokumenty:

1. **Plan gospodarki odpadami na terenie powiatu starogardzkiego na lata 2003 - 2010**
2. **Program ochrony środowiska dla powiatu starogardzkiego i gmin powiatu na lata 2003 – 2010,**
3. **Program ochrony środowiska dla miasta Skórcz na lata 2003 - 2010**

Zapisy w "Programie ochrony środowiska dla miasta Skórcz na lata 2003 - 2010" należy rozpatrywać łącznie z zapisami znajdującymi się w programie powiatowym, bowiem niektóre elementy / zagadnienia programu powiatowego mają bezpośrednie przeniesienie do programu gminnego. Z tego powodu nie są one powtarzane w programie gminnym.

---

¹ W oparciu o wynik postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie artykułu 14 ustawy o zamówieniach publicznych (Dz. U. Z 1998 r., Nr 119 poz. 773 z późniejszymi zmianami) przeprowadzonego przez Starostwo Powiatowe w Starogardzie Gdańskim w dniu 11 kwietnia 2002 roku zawarto umowę, pomiędzy Starostwem Powiatowym a Arcadis Ekokonrem Sp. z o.o. z Wrocławia, wybraną w drodze powyższego postępowania na wykonawcę projektu.

1.3. Ogólna charakterystyka obszaru miasta Skórcz

Miasto Skórcz położone jest we wschodniej części powiatu starogardzkiego, na północnym skraju Borów Tucholskich. Według podziału regionalnego Polski J. Kondrackiego, miasto położone jest na obszarze Pojezierza Starogardzkiego. Morfologia i budowa geologiczna miasta jest urozmaicona, zaznaczają się silne deniwelacja terenu. Amplituda wysokości terenu miasta wynosi 37 m. Najwyżej położona jest część południowa miasta (110 m n.p.m.), najniżej część północna (73 m n.p.m.). Budowa geologiczna miasta związana jest z jednostkami morfologicznymi wchodzącymi w jego skład. Obszar wysoczyzny budują utwory gliniaste z domieszka żwiru, piasku, pyłu i głazów; równina sandrowa zbudowana jest z piasków warstwowych przewarstwionych gliną, rynną pojezierną wypełniając utwory ilaste i piaszczyste.

Przez miasto przebiegają drogi wojewódzkie: 222, 214, 231.

1.4. Zawartość dokumentu "Programu ochrony środowiska dla miasta Skórcz"

W konstrukcji dokumentu programu gminnego zastosowano schemat identyczny jak w programie powiatowym (dokument pt. *Program ochrony środowiska dla powiatu starogardzkiego i gmin powiatu na lata 2003 – 2010*). Biorąc pod uwagę to co powiedziano w par. 1.2. (patrz wyżej), niniejszy dokument zawiera wprawdzie takie same rozdziały jak program powiatowy, jednak rozdziały te nie zawierają tych zapisów, które mogą być bezpośrednio przeniesione z programu powiatowego (np. koncepcja Programu, metodyka tworzenia Programu, uwarunkowania Programu).

Zatem niniejszy dokument "Programu ochrony środowiska dla miasta Skórcz na lata 2003 - 2010", oprócz tego rozdziału (rozdz.1 *Wstęp*), zawiera następujące rozdziały:

- **Rozdział 2 Cele i zadania o charakterze systemowym.**
- **Rozdział 3 Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody.**
- **Rozdział 4 Jakość środowiska i bezpieczeństwo ekologiczne**
- **Rozdział 5 Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów wody i energii:**
- **Rozdział 6 Ocena realizacji Programu**
- **Rozdział 7 Aspekty finansowe wdrażania Programu**

Zawiera także dwa załączniki, tj.:

- Załącznik nr 1 *Aktualny stan środowiska miasta Skórcz (na dzień 31.12.2001 r.)*
- Załącznik nr 2 *Informacja o stanie i zamierzeniach dotyczących realizacji przez gminę miejską Skórcz przedsięwzięć w zakresie wyposażenia terenów zabudowanych i przeznaczonych pod zabudowę, w zbiorcze sieci kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych (wg stanu na koniec 2002r.).*

2. CELE I ZADANIA O CHARAKTERZE SYSTEMOWYM

2.1. Integracja aspektów ekologicznych z rozwojem społeczno-gospodarczym

Istotnym czynnikiem wpływającym na stan środowiska naturalnego miasta Skórcz jest jej rozwój społeczny i gospodarczy. W programie powiatowym przedstawiono analizę poszczególnych dziedzin gospodarki, tendencji i kierunków zmian w ich rozwoju z punktu widzenia negatywnej presji na środowisko. Wzięto pod uwagę następujące dziedziny rozwoju:

- System transportowy
- Rolnictwo i rybactwo
- Przemysł
- Turystyka i rekreacja
- Osadnictwo

Biorąc pod uwagę specyfikę gminy miejskiej Skórcz, istotne znaczenie mają zapisy programu powiatowego, dotyczące systemu transportowego, osadnictwa i przemysłu.

2.2. Edukacja ekologiczna mieszkańców

2.2.1. Cel średniookresowy i kierunki działań do 2010 roku

Cel: Wychowanie u mieszkańców postawy przyjaznej środowisku prowadzącej do oszczędnego gospodarowania i korzystania z zasobów środowiska przy jednoczesnej maksymalnej jego ochronie.

Kierunki działań

- Aktywna edukacja ekologiczna młodzieży w formalnym systemie kształcenia
- Wspieranie działań edukacji szkolnej przez samorząd gminny
- Zapewnienie społeczeństwu niezbędnych informacji o stanie środowiska naturalnego.

2.3.3. Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2003 - 2006

EDUKACJA EKOLOGICZNA						
PRZEDSIĘWZIĘCIA POZAINWESTYCYJNE						
1.	<i>Przedsięwzięcie</i>	<i>Prowadzenie zajęć dydaktycznych dla dzieci i młodzieży szkolnej z zakresu edukacji leśnej z wykorzystaniem istniejących ścieżek przyrodniczych, edukacyjnych, tras wycieczkowych itp.</i>				
	Jednostki realizujące	Nadleśnictwa, Szkoły, UM Skórcz				
	Rodzaj przedsięwzięcia	koordynowane				
	Lata realizacji	ciągłe				
	Koszty w latach 2003 - 2006 (w tys. PLN)	2003	2004	2005	2006	razem
	Źródła finansowania	Brak kosztów dodatkowych				
2.	<i>Przedsięwzięcie</i>	<i>Wprowadzanie do programów szkolnych zagadnień związanych z edukacją ekologiczną ze szczególnym uwzgl. problemów występujących na terenie miasta Skórcz (gosp. wodno-ściekowa, gosp. odpadami, emisja niska).</i>				
	Jednostki realizujące	Szkoły, UM Skórcz				
	Rodzaj przedsięwzięcia	koordynowane				
	Lata realizacji	ciągłe				
	Koszty w latach 2003 – 2006 (w tys. PLN)	2003	2004	2005	2006	razem
	Źródła finansowania	GFOŚiGW				

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2003 - 2006 - c.d.

EDUKACJA EKOLOGICZNA						
PRZEDSIĘWZIĘCIA POZAINWESTYCYJNE						
3.	Przedsięwzięcie	Współorganizowanie happeningów, festynów, biegów na orientację i innych form edukacji ekologicznej.				
	Jednostki realizujące	UM Skórcz, Szkoły				
	Rodzaj przedsięwzięcia	koordynowane				
	Lata realizacji	ciągłe				
	Koszty w latach 2003 – 2006 (w tys. PLN)	2003	2004	2005	2006	razem
	Źródła finansowania	GFOŚiGW				
4.	Przedsięwzięcie	Bieżące informowanie na stronach www. UM Skórcz o stanie środowiska w gminie i podejmowanych działaniach na rzecz jego ochrony				
	Jednostki realizujące	UM Skórcz				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne				
	Lata realizacji	Ciągłe				
	Koszty w latach 2003 – 2006 (w tys. PLN)	2003	2004	2005	2006	razem
	Źródła finansowania	Brak kosztów dodatkowych				
5.	Przedsięwzięcie	Prowadzenie w przedszkolach i szkołach pogadek nt. segregacji odpadów w gospodarstwach domowych, oszczędzania energii i stosowania proekologicznych nośników energii, właściwych zachowań mieszkańców na terenach cennych przyrodniczo				
	Jednostki realizujące	UM Skórcz, organizacje pozarządowe, szkoły				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Koordynowane				
	Lata realizacji	1-2 razy w roku				
	Koszty w latach 2003 – 2006 (w tys. PLN)	2003	2004	2005	2006	razem
	Źródła finansowania	GFOŚiGW				
6.	Przedsięwzięcie	Przygotowanie i rozpropagowanie materiałów informacyjnych nt. proekologicznych zachowań mieszkańców (segregacja odpadów, stosowanie proekologicznych nośników energii, itd..)				
	Jednostki realizujące	UM Skórcz, organizacje pozarządowe				
	Rodzaj przedsięwzięcia	własne				
	Lata realizacji	2004, 2006				
	Koszty w latach 2003 – 2006 (w tys. PLN)	2003	2004	2005	2006	razem
	Źródła finansowania	GFOŚiGW				
7.	Przedsięwzięcie	Współpraca ze starostwem powiatowym w zakresie szkolenia rolników nt. rolnictwa ekologicznego, agroturystyki i wdrażania Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych				
	Jednostki realizujące	Starostwo powiatowe, ODR, UM Skórcz				
	Rodzaj przedsięwzięcia	-				
	Lata realizacji	1 – 2 razy w roku				
	Koszty w latach 2003 – 2006 (w tys. PLN)	2003	2004	2005	2006	razem
	Źródła finansowania	Brak kosztów dodatkowych ze strony UM Skórcz				
Koszty pozainwestycyjne w latach 2003 - 2006 - 16 tys. PLN						

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2003 - 2006 - c.d.

EDUKACJA EKOLOGICZNA						
PRZEDSIĘWZIĘCIA INWESTYCYJNE						
1.	<i>Przedsięwzięcie</i>	<i>Doposażanie szkół w materiały informacyjne nt. aktualnego stanu środowiska w gminie i działań proekologicznych: prawidłowej gospodarki odpadami, gospodarki wodno-ściekowej, zmniejszenia emisji niskiej itp.</i>				
	Jednostki realizujące	Starostwo powiatowe, UM Skórcz				
	Rodzaj przedsięwzięcia	koordynowane				
	Lata realizacji	ciągłe				
	Koszty w latach 2003 – 2006 (w tys. PLN)	2003	2004	2005	2006	razem
		1	1	1	1	4
	Źródła finansowania	PFOSi GW, GFOŚiGW				
2.	<i>Przedsięwzięcie</i>	<i>Dofinansowanie akcji ekologicznych np. akcji sprzątanie świata</i>				
	Jednostki realizujące	UM Skórcz				
	Rodzaj przedsięwzięcia	własne				
	Lata realizacji	ciągłe				
	Koszty w latach 2003 – 2006 (w tys. PLN)	2003	2004	2005	2006	razem
		0,5	0,5	0,5	0,5	2
	Źródła finansowania	GFOŚi GW				
Koszty inwestycyjne w latach 2003 - 2006 - 6 tys. PLN						

2.3. Współpraca w ramach wdrażania Programu

Dla gminy miejskiej Skórcz istotne znaczenie będzie miała współpraca ze Starostwem Powiatowym w Starogardzie Gdańskim, sąsiednimi gminami oraz z instytucjami finansującymi działania z zakresu ochrony środowiska i pozarządowymi organizacjami ekologicznymi. Zakres i formy współpracy opisano w powiatowym programie ochrony środowiska.

3. OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW PRZYRODY

W rozdziale przedstawiono następujące zagadnienia:

- ochrona przyrody i krajobrazu
- ochrona lasów
- ochrona gleb

Powyższe zagadnienia zostały opracowane poprzez podanie stanu wyjściowego (w oparciu o załącznik nr 1: Ocena aktualnego stanu środowiska miasta Skórcz), celów średnioterminowych do 2010 roku wraz z kierunkami działań oraz listy przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w latach 2003 – 2006. Cele i kierunki działań zostały przeniesione z powiatowego programu ochrony środowiska, jednak wprowadzono ich modyfikację, uwzględniając specyfikę obszaru miasta Skórcz.

3.1. Ochrona przyrody i krajobrazu

3.1.1. Stan wyjściowy

Na terenie miasta występują dwie formy ochrony przyrody: obszar chronionego krajobrazu Bory Tucholskie, zajmujący na terenie miasta 43,94 ha tj. 11,97%, oraz trzy projektowane pomniki przyrody. Ponadto w mieście występuje 8 stanowisk rzadkich regionalnie gatunków roślin i zwierząt, 41 stanowisk pod ochroną całkowitą i 11 stanowisk pod ochroną częściową.

3.1.2. Cele średniookresowe i kierunki działań do 2010 roku

Cele:

1. *Rozwój i bieżąca ochrona obszarów i obiektów cennych przyrodniczo*
2. *Poprawa struktury i dalszy rozwój systemu zieleni publicznej*
3. *Wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie ochrony przyrody*

Kierunki działań

- Bieżąca ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych
- Selektywny dostęp do terenów cennych przyrodniczo oraz ochrona tych terenów przed zainwestowaniem i tzw. dzikim zagospodarowaniem
- Rozwój ścieżek rowerowych
- Edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży szkolnej
- Promowanie istniejących form ochrony przyrody i miejsc cennych przyrodniczo
- Powiększenie powierzchni zieleni miejskiej

3.1.3. Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2003 - 2006

OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU						
PRZEDSIĘWZIĘCIA POZAINWESTYCYJNE						
1.	<i>Przedsięwzięcie</i>	<i>Aktualizacja waloryzacji przyrodniczej miasta</i>				
	Jednostki realizujące	UM Skórcz				
	Rodzaj przedsięwzięcia	własne				
	Lata realizacji	2004				
	Koszty w latach 2003 - 2006 (w tys. PLN)	2003	2004	2005	2006	razem
	Źródła finansowania	Środki własne gmin				
2.	<i>Przedsięwzięcie</i>	<i>Opracowanie planu modernizacji zieleni publicznej w mieście</i>				
	Jednostki realizujące	UM Skórcz				
	Rodzaj przedsięwzięcia	własne				
	Lata realizacji	2004				
	Koszty w latach 2003 - 2006 (w tys. PLN)	2003	2004	2005	2006	razem
	Źródła finansowania	Własne gmin				
3.	<i>Przedsięwzięcie</i>	<i>Promowanie rozwoju gospodarstw agroturystycznych</i>				
	Jednostki realizujące	Gminy, Starostwo Powiatowe				
	Rodzaj przedsięwzięcia	koordynowane				
	Lata realizacji	2003 ...				
	Koszty w latach 2003 - 2006 (w tys. PLN)	2003	2004	2005	2006	razem
	Źródła finansowania	Brak kosztów dodatkowych				
Koszty pozainwestycyjne w latach 2003 – 2006 - 3 tys. PLN						

OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU						
PRZEDSIĘWZIĘCIA INWESTYCYJNE						
1.	<i>Przedsięwzięcie</i>	<i>Pielęgnacja i konserwacja istniejących obiektów i form ochrony przyrody</i>				
	Jednostki realizujące	UM Skórcz				
	Rodzaj przedsięwzięcia	własne				
	Lata realizacji	ciągłe				
	Koszty w latach 2003 - 2006 (w tys. PLN)	2003	2004	2005	2006	razem
	Źródła finansowania	Własne gmin				
2.	<i>Przedsięwzięcie</i>	<i>Bieżąca konserwacja zieleni publicznej w mieście</i>				
	Jednostki realizujące	UM Skórcz				
	Rodzaj przedsięwzięcia	własne				
	Lata realizacji	ciągłe				
	Koszty w latach 2003 - 2006 (w tys. PLN)	2003	2004	2005	2006	razem
	Źródła finansowania	Własne gmin				
Koszty pozainwestycyjne w latach 2003 – 2006 - 12 tys. PLN						

3.2. Ochrona lasów

3.2.1. Stan wyjściowy

Lesistość miasta wynosi 8%. Czynnikiem limitującym obecność znaczniejszych walorów przyrodniczych i krajobrazowych jest niewielka powierzchnia miasta i zwarta zabudowa mieszkaniowa. Tereny leśne skupione są w południowej części miasta i stanowią skrajne partie Obszaru Chronionego Krajobrazu Bory Tucholskie. Cechuje je zły stan zachowania spowodowany częstą penetracją przez ludność. Na terenie miasta brak jest większych skupień o charakterze parków, czy skwerów z udziałem drzew i krzewów. Korzystnie prezentuje się otoczenie zespołu szkół przy ul. Kociewskiej, obsadzone topolami, brzoźami, klonami i kasztanowcami. Niekorzystnie kształtuje się również stan i liczebność „zieleni liniowej” tworzonej przez aleje i szpalery drzew. Obsadzenia występują fragmentarycznie na ul. Pomorskiej, Wojska Polskiego, wzdłuż torów kolejowych.

3.2.2. Cele średniookresowe i kierunki działań do 2010 roku

Cele:

1. Zachowanie i zwiększanie istniejących zasobów leśnych
2. Wzrost różnorodności biologicznej systemów leśnych

Kierunki działań

- Lokalizacja zalesień i zadrzewień w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego
- Stały monitoring środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (pożary, choroby, szkody przemysłowe, degradacja)
- Zwiększenie różnorodności gatunkowej lasów i bieżąca ochrona istniejących kompleksów leśnych
- Edukacja ekologiczna w zakresie wzbogacania i racjonalnego użytkowania zasobów leśnych (zwiększenie różnorodności gatunkowej szczególnie w nasadzeniach porolnych)
- Edukacja ekologiczna właścicieli lasów

3.2.3. Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2003 -2010

OCHRONA LASÓW						
PRZEDSIĘWZIĘCIA POZAINWESTYCYJNE						
1.	Przedsięwzięcie	Ustalenie lokalizacji zalesień i zadrzewień w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego				
	Jednostki realizujące	Urzędy gmin				
	Rodzaj przedsięwzięcia	gminne				
	Lata realizacji	2003 - 2004				
	Koszty w latach 2003 - 2006 (w tys. PLN)	2003	2004	2005	2006	razem
	Źródła finansowania	Brak kosztów dodatkowych				
		-				
Koszty pozainwestycyjne w latach 2003 – 2006		-		00 tys. PLN		

3.3. Ochrona gleb

3.3.1. Stan wyjściowy

Gleby w mieście Skórcz wykształciły się na utworach akumulacji lodowcowej i rzecznej. Na gliniastych osadach morenowych (piaski gliniaste, gliny zwałowe) powstały gleby brunatne kwaśne i wylugowane z głęboko zalegającym poziomem wód gruntowych. Niewielkie powierzchnie związane z sandrem zajmują piaszczyste gleby bielcowe. Są one nadmiernie suche i przewiewne, charakteryzują się głębokim poziomem wód gruntowych i odczynem słabo kwaśnym. Grunty orne w mieście Skórcz zajmują 47% powierzchni.

3.3.2. Cele średniookresowe do 2010 roku

Cele:

1. Ochrona, rekultywacja i właściwe wykorzystanie istniejących zasobów glebowych.

Kierunki działań

- Wapnowanie gleb i racjonalne zużycie środków ochrony roślin i nawozów
- Ochrona gleb przed negatywnym wpływem transportu i infrastruktury transportowej
- Opracowanie i realizacja programu odbudowy i modernizacji melioracji podstawowej i szczegółowej

3.3.3. Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2003 -2006

OCHRONA GLEB						
PRZEDSIĘWZIĘCIA POZAINWESTYCYJNE						
1.	<i>Przedsięwzięcie</i>	<i>Opracowanie programu odbudowy systemu melioracji na terenie miasta Skórcz (w ramach programu dla powiatu)</i>				
	Jednostki realizujące	Starostwo Powiatowe, UM Skórcz				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Koordynowane				
	Lata realizacji	2003 - 2004				
	Koszty w latach 2003 - 2006 (w tys. PLN)	2003	2004	2005	2006	razem
	Źródła finansowania	Budżet państwa				
	<i>Koszty pozainwestycyjne w latach 2003 - 2006</i>		-	<i>0,0 tys. PLN</i>		

PRZEDSIĘWZIĘCIA INWESTYCYJNE						
1.	<i>Przedsięwzięcie</i>	<i>Wapnowania gleb kwaśnych</i>				
	Jednostki realizujące	Rolnicy, ODR,				
	Rodzaj przedsięwzięcia	-				
	Lata realizacji	ciągłe				
	Koszty w latach 2003 - 2006 (w tys. PLN)	2003	2004	2005	2006	razem
	Źródła finansowania	Koszty ponoszone przez rolników				
	<i>Koszty inwestycyjne w latach 2003 - 2006</i>		-	<i>4 tys. PLN</i>		
2.	<i>Przedsięwzięcie</i>	<i>Odbudowa systemu melioracji wg programu wym. w przedsięwzięciach pozainwestycyjnych (pkt. 1)</i>				
	Jednostki realizujące	UM Skórcz				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne				
	Lata realizacji	2005 - ...				
	Koszty w latach 2003 - 2006 (w tys. PLN)	2003	2004	2005	2006	razem
	Źródła finansowania	Budżet gminy				
	<i>Koszty inwestycyjne w latach 2003 - 2006</i>		-	<i>4 tys. PLN</i>		

4. JAKOŚĆ ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWO EKOLOGICZNE

4.1. Jakość wód

4.1.1. Stan wyjściowy

Wody powierzchniowe i podziemne

Przez teren miasta przepływa rzeka Szoryca, która w jego granicach ma charakter kanału melioracyjnego, odcinkowo ujętego w rurociąg. Liczne są zagłębienia wytopiskowe odwadniane przez rowy i dreny, na ogół zarośnięte roślinnością szuwarową. Nie są prowadzone regularne badania czystości wód. Ponieważ ciekły przepływające w granicach miasta są jednocześnie odbiorcą ścieków bytowych, można sądzić, że niosą one wody pozaklasowe. Wysoki poziom wód gruntowych w dolnych częściach miasta powoduje przenikanie zanieczyszczeń z wód powierzchniowych.

Wody gruntowe występują płytko, do 80 cm pod powierzchnią ziemi, charakteryzują się silnym zanieczyszczeniem związkami organicznymi a w rynnach jeziornej ściekami gospodarczymi.

Zalegające poniżej piętro wód plejstoceniowych występuje pod silnym ciśnieniem artezyjskim i subartezyjskim. Wody te pod względem bakteriologicznym i chemicznym nadają się do spożycia.

Gospodarka wodno-ściekowa

Miasto zwodociagowane jest w 98%. Długość sieci wynosi 15,5 km. Do sieci przyłączone są 334 budynki.

Długość sieci kanalizacyjnej wynosi 3,5 km. Od połowy 2002 roku miasto odprowadza ścieki do nowo wybudowanej, w jego obrębie, oczyszczalni ścieków. Oczyszczalnia położona jest w północnej części miasta.

4.1.2. Cele średnioterminowe i kierunki działań do 2010 roku

Cele:

1. Zapewnienie odpowiedniej jakości użytkowej wód powierzchniowych
2. Ochrona jakości wód podziemnych

Kierunki działań

- Wprowadzanie odpowiednich zapisów do planów zagospodarowania przestrzennego chroniących obszary szczególnie wrażliwe przed zainwestowaniem
- Zintensyfikowanie kontroli stanu technicznego szamb i zaprzestanie wykorzystywania studni jako dołów chłonnych
- Budowa systemów podczyszczających wzdłuż powstających i modernizowanych odcinków dróg
- Budowa i rozbudowa sieci kanalizacyjnej
- Wspieranie i egzekwowanie programów racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej w zakładach przemysłowych
- Intensyfikacja działań związanych z budową, rozbudową i modernizacją wodociągów
- Modernizacja i rozbudowa stacji uzdatniania wody w celu dostosowania jakości wody do picia do standardów UE
- Likwidacja nieczynnych ujęć wody

4.1.3. Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2003 – 2006

JAKOŚĆ WÓD						
PRZEDSIĘWZIĘCIA POZAINWESTYCYJNE						
1.	<i>Przedsięwzięcie</i>	<i>Zintensyfikowanie kontroli szamb i wywozu nieczystości (współpraca z firmami wywozowymi) na terenie m. Skórcz</i>				
	Jednostki realizujące	UM Skórcz				
	Rodzaj przedsięwzięcia	własne				
	Lata realizacji	2003 - 2006				
	Koszty w latach 2003 – 2006 (w tys. PLN)	2003	2004	2005	2006	razem
	Źródła finansowania	b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.
2.	<i>Przedsięwzięcie</i>	<i>Wprowadzenie zapisów w planie zagospodarowania przestrzennego chroniących obszary szczególnie wrażliwe przed zainwestowaniem i rygorystyczne przestrzeganie tych zapisów.</i>				
	Jednostki realizujące	UM Skórcz				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne				
	Lata realizacji	2004 - ...				
	Koszty w latach 2003 – 2006 (w tys. PLN)	2003	2004	2005	2006	razem
	Źródła finansowania		b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.
Koszty inwestycyjne w latach 2003 - 2006 - 0,0 tys. PLN						

JAKOŚĆ WÓD						
PRZEDSIĘWZIĘCIA INWESTYCYJNE						
1.	<i>Przedsięwzięcie</i>	<i>Budowa kanalizacji II etap w m. Skórcz</i>				
	Jednostki realizujące	UM Skórcz				
	Rodzaj przedsięwzięcia	gminne				
	Lata realizacji	2003 - 2005				
	Koszty w latach 2003 – 2006 (w tys. PLN)	2003	2004	2005	2006	razem
	Źródła finansowania		1 500	1 500	2 000	5 000
Koszty inwestycyjne w latach 2003 - 2006 - 5 000 tys. PLN						

4.2. Gospodarka odpadami

Jak już wcześniej powiedziano (rozdz.1.) częścią niniejszego "Programu ochrony środowiska ..." jest "Plan gospodarki odpadami ...", stanowiący osobny dokument.

"Plan gospodarki odpadami na terenie powiatu starogardzkiego" przewiduje wprowadzenie systemowej gospodarki odpadami komunalnymi w układzie powiatu (z uwzględnieniem m.in. miasta Skórcz), w oparciu o ZUO w Starym Lesie.

Wobec powyższego w niniejszym dokumencie nie zawarto zagadnienia dotyczącego gospodarowania odpadami. Zapisy te znajdują się w "Planie gospodarki odpadami" i powiatowym programie ochrony środowiska.

4.3. Jakość powietrza atmosferycznego

4.3.1. Stan wyjściowy

Na terenie miasta Skórcz nie są prowadzone systematyczne badania czystości powietrza atmosferycznego.

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w mieście Skórcz jest emisja niska. Do głównych źródeł emisji niskiej w mieście należą kotłownie zakładowe, osiedlowe i indywidualne paleniska wzrost zanieczyszczeń notuje się w okresie zimowym. oraz zakłady przemysłowe.

Również, na stan czystości powietrza mają wpływ zanieczyszczenia napływające z obszarów sąsiadujących, przy dominujących wiatrach zachodnich będą to zanieczyszczenia z gminy Czarna Woda.

Większa koncentracja zanieczyszczeń może następować w rynnie pojeziernej w centrum miasta oraz w dolinie Szarycy, ze względu na słabe przewietrzanie.

4.3.2. Cel średniookresowy i kierunki działań do 2010 roku

Cel: *Spełnienie wymagań ustawodawstwa UE w zakresie jakości powietrza .*

Kierunki działań

- Modernizacja i budowa systemów ciepłych celem przyłączenia do sieci c.o. nowych odbiorców
- Zastępowanie węgla w lokalnych kotłowniach i gospodarstwach domowych bardziej ekologicznymi nośnikami ciepła, w tym wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii
- Upowszechnianie przyjaznego środowiska budownictwa (materiały energooszczędne)
- Termomodernizacja budynków w pierwszej kolejności tych gdzie modernizowany jest system ogrzewania
- Kontynuacja modernizacji taboru komunikacji autobusowej, wymiana pojazdów na bardziej „ekologiczne"
- Intensyfikacja ruchu rowerowego, w tym tworzenie układu ścieżek rowerowych
- Modernizacja, hermetyzacja i automatyzacja procesów technologicznych
- Wdrażanie nowoczesnych technologii, przyjaznych środowisku (BAT)

4.3.3. Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2003 – 2010

JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO						
PRZEDSIĘWZIĘCIA POZAINWESTYCYJNE						
1.	Przedsięwzięcie	Promowanie budownictwa stosującego materiały energooszczędne				
	Jednostki realizujące	Starostwo powiatowe, UM Skórcz				
	Rodzaj przedsięwzięcia	koordynowane				
	Lata realizacji	ciągłe				
	Koszty w latach 2003 – 2006 (w tys. PLN)	2003	2004	2005	2006	razem
	Źródła finansowania	Brak kosztów dodatkowych				
2.	Przedsięwzięcie	Upowszechnianie komunikacji zbiorowej i promowanie proekologicznych środków transportu				
	Jednostki realizujące	Starostwo powiatowe, UM Skórcz				
	Rodzaj przedsięwzięcia	koordynowane				
	Lata realizacji	ciągłe				
	Koszty w latach 2003 – 2006 (w tys. PLN)	2003	2004	2005	2006	razem
	Źródła finansowania	Brak kosztów dodatkowych				
Koszty pozainwestycyjne w latach 2003 – 2006		-		0,0 tys. PLN.		

4.4. Hałas

4.4.1. Stan wyjściowy

Uciążliwości związane z emisją hałasu do środowiska w mieście Skórcz wynikają z emisji hałasu komunikacyjnego spowodowanego przebiegiem przez miasto dróg wojewódzkich: 222, 214, 231. Drogi te krzyżują się na terenie miasta. Uciążliwość stanowią korzystające z dróg i przejeżdżające przez miasto pojazdy wielkogabarytowych.

W mieście nie były wykonywane pomiary natężenia hałasu. Można przypuszczać że okresowo są przekraczane dopuszczalne normy.

4.4.2. Cel średniokresowy i kierunki działań do 2010 roku

Cel: *Zmniejszenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego*

Kierunki działań

- Monitoring hałasu drogowego w wyznaczonych punktach

4.4.3. Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2003 - 2006

HAŁAS						
PRZEDSIĘWZIĘCIA POZAINWESTYCYJNE						
1.	Przedsięwzięcie	Wprowadzenie zapisów do planów zagospodarowania przestrzennego sprzyjających ograniczeniu zagrożenia środowiska hałasem				
		Jednostki realizujące	UM Skórcz			
	Rodzaj przedsięwzięcia	własne				
	Lata realizacji	2003 - 2004				
	Koszty w latach 2003 – 2006 (w tys. PLN)	2003	2004	2005	2006	razem
	Źródła finansowania	Brak kosztów dodatkowych				
Koszty inwestycyjne w latach 2003 – 2006		-		0,0 tys. PLN		

5. ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE SUROWCÓW, MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII

Stale rosnący udział kosztów pozyskania energii, surowców ze źródeł pierwotnych i wody w kosztach produkcyjnych wpływa niekorzystnie na konkurencyjność gospodarki. Na poziomie zakładu przemysłowego uzyskanie efektów zmniejszania wodochłonności, materiałochłonności i energochłonności jest uzależnione od wprowadzania najlepszy technologii (BAT) oraz skutecznego zarządzania środowiskowego (normy ISO serii 14000, EMAS, programy „Czystej produkcji”, itp.).

6. OCENA REALIZACJI PROGRAMU

6.1. Wprowadzenie

"Program ochrony środowiska dla gminy miejskiej Skórcz na lata 2003 - 2010" będzie wdrażany zgodnie z procedurą zawartą w dokumencie programu powiatowego.

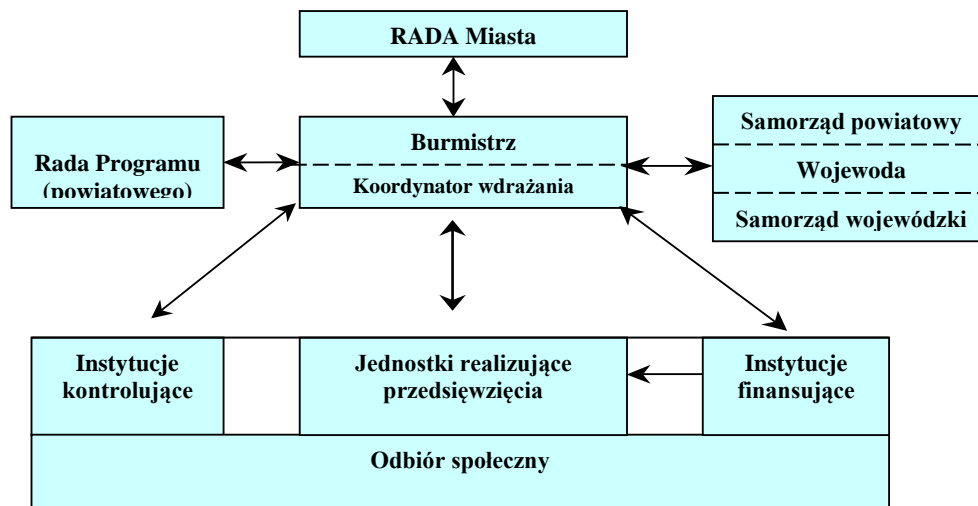
Wykorzystane będą instrumenty wynikające z ustawy Prawo ochrony środowiska, o zagospodarowaniu przestrzennym, o odpadach, prawo wodne, o ochronie przyrody, o Inspekcji Ochrony Środowiska, prawo geologiczne i górnictwa, prawo budowlane.

Instrumenty te również zostały opisane w programie powiatowym. Należy podkreślić, że gmina posiada bardzo istotny instrument kształtowania środowiska, jakim jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Poniżej zostanie przedstawiona organizacja zarządzania gminnym programem ochrony środowiska w kontekście zarządzania programem powiatowym.

6.3. Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska

Schemat zarządzania Programem przedstawia rycina 6.1.

Główna odpowiedzialność za realizację Programu spoczywa na **Burmistrzu Miasta** (poprzez wyznaczonego koordynatora), który co 2 lata składa Radzie Miasta raporty z wykonania Programu. Burmistrz współdziała z organami administracji rządowej szczebla wojewódzkiego, samorządowej szczebla wojewódzkiego i powiatowego, które dysponują instrumentarium wynikającym z ich kompetencji. Wojewoda (oraz podległe mu służby zespolone) i Starosta dysponuje instrumentarium prawnym umożliwiającym reglamentowanie korzystania ze środowiska. Natomiast w dyspozycji Zarządu Województwa znajdują się instrumenty finansowe na realizację zadań programu (poprzez WFOŚiGW w Gdańsku).

Ponadto Burmistrz współdziała z instytucjami administracji specjalnej w dyspozycji których znajdują się instrumenty kontroli i monitoringu. Instytucje te kontrolują respektowanie prawa, prowadzą monitoring stanu środowiska (IS, WIOŚ), prowadzą monitoring wód (RZGW).

Burmistrz będzie wspierany przez **Radę Programu**, powołaną dla potrzeb wdrażania Programu powiatowego, w składzie której jest przedstawiciel miasta Skórcz. Propozycja składu Rady Programowej została podana w programie powiatowym.

6.3.2 Monitoring wdrażania Programu

Zakres monitoringu

Wdrażanie gminnego programu ochrony środowiska będzie podlegało takiej samej regularnej ocenie jak wdrażanie powiatowego programu. A więc ocena ta będzie dotyczyła:

- stopnia wykonania przedsięwzięć / działań
- stopnia realizacji przyjętych celów
- rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem
- przyczyn tych rozbieżności.

Burmistrz (poprzez koordynatora wdrażania Programu) będzie oceniał co dwa lata stopień wdrożenia Programu i przygotowywał raport z realizacji Programu, przedstawiany Radzie Miasta.

Również w cyklu dwuletnim (w początkowym okresie wdrażania Programu) będzie weryfikowana lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w najbliższych czterech latach. Oznacza to, że pod koniec 2004 roku zostanie przygotowana nowa lista przedsięwzięć na lata 2005 - 2008.

W cyklu czteroletnim będzie oceniany stopień realizacji celów średniookresowych (w niniejszym dokumencie obejmujących okres do 2010 r.) Ocena ta będzie bazą do ewentualnej korekty celów i strategii ich realizacji. Taka procedura pozwoli na spełnienie wymagań zapisanych w ustawie "Prawo ochrony środowiska", a dotyczących okresu na jaki jest przyjmowany program ochrony środowiska i systemu raportowania o stanie realizacji programu ochrony środowiska.

- *Ocena postępów we wdrażaniu programu ochrony środowiska, w tym przygotowanie raportu (co dwa lata)*
- *Opracowanie listy przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w kolejnych czterech latach (co dwa lata)*
- *Aktualizacja celów ekologicznych i kierunków działań (co cztery lata)*

Wskaźniki monitorowania efektywności Programu

Podstawą właściwego systemu oceny realizacji Programu jest dobry system sprawozdawczości, oparty na wskaźnikach (miernikach) stanu środowiska i zmiany presji na środowisko, a także na wskaźnikach świadomości społecznej. W programie powiatowym zaproponowano listę wskaźników istotnych w ujęciu całego obszaru powiatu starogardzkiego. Poniżej (tabela 6.1.) proponujemy listę wskaźników istotną dla gminy, przyjmując że lista ta nie jest wyczerpująca i będzie sukcesywnie modyfikowana.

Tabela 6.1. Wskaźniki monitorowania Programu

Lp.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2001 r.	
		Powiat starogardzki	Miasto Skórcz
A. Wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko			
1.	Jakość wód powierzchniowych; udział wód pozaklasowych (wg oceny ogólnej)	25 %	100%
2.	Jakość wód podziemnych; udział wód o bardzo dobrej i dobrej jakości (klasa Ia i Ib)	15 %	
3.	Stopień zwodociągowania	88 %	98%
4.	Stopień skanalizowania	22 %	25%
5.	Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzane do wód powierzchniowych lub do ziemi	8,2 hm ³	
6.	Długości sieci kanalizacyjnej do sieci wodociągowej	0,15	0,03
7.	Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych	543 Mg /rok	
8.	Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych (bez CO ₂)	2 181 Mg /rok	
9.	Wskaźnik lesistości	41,5 %	8%
10.	Procentowy udział powierzchni terenów objętych ochroną prawną	42,7 %	5%
B. Wskaźniki świadomości społecznej			
11.	Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska wg oceny jakościowej	b.d.	b.d.
12.	Ilość i jakość interwencji (wniosków) zgłaszanych przez mieszkańców	b.d.	b.d.

Określenie powyższych wskaźników wymaga posiadania odpowiednich informacji:

- Pochodzących z monitoringu środowiska (grupa A). Informacje te pochodzą głównie z WIOŚ
- Pochodzących z przeprowadzenia odpowiednich badań społecznych (grupa B), np. raz na 4 lata. Badania te powinny być prowadzone przez wyspecjalizowane jednostki badania opinii społecznej. Mierniki społecznych efektów programu są wielkościami wolnozmiennymi. Są wynikiem badań opinii społecznej i specjalistycznych opracowań służących jakościowej ocenie udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz poprawy stanu środowiska, a także ocenie odbioru przez społeczeństwo efektów programu przez ilość i jakość interwencji zgłaszanych do Urzędu Miasta, Wojewody, WIOŚ.

W oparciu o analizę wskaźników grupy A i grupy B będzie możliwa ocena efektywności realizacji 'Programu ochrony środowiska' a w oparciu o tą ocenę – aktualizować program.

6.3.3. Harmonogram wdrażania Programu

W tabeli 6.2. przedstawiono harmonogram wdrażania „Programu Ochrony Środowiska ...”. Harmonogram ten ujmuje cyklicznie prowadzone działania opisane wcześniej.

Należy jednak zaznaczyć, iż możliwe są modyfikacje tego harmonogramu w zależności od oceny postępów w zakresie osiągnięcia celów i zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych.

Tabela 6.2. Harmonogram wdrażania "Programu ochrony środowiska dla miasta Skórcz"

Lp.	Zadania	Rok	2002	2003	2004	2005	2006	Itd.
1.	Program ochrony środowiska dla gminy miejskiej Skórcz							
	a.Cele do 2010 roku i kierunki działań	Do 2010					Do 2014	
	b.lista przedsięwzięć proponowanych do realizacji w latach 2003 -2006	2003 do 2006			2005-2008		2007 do 2010	
2.	Monitoring							
2.1.	<i>Monitoring stanu środowiska</i>							
2.2.	<i>Monitoring polityki środowiskowej</i>							
	• Mierniki efektywności Programu							
	• Ocena realizacji listy przedsięwzięć							
	• Raporty z realizacji Programu							
	• Ocena realizacji celów do 2010 roku (2014, itd.) i kierunków działań							

6.4. Główne działania w ramach zarządzania Programem

W oparciu o poprzednie paragrafy niniejszego rozdziału w tabeli 6.3. przedstawiono najważniejsze działania w ramach następujących zagadnień: wdrażanie "Programu ochrony środowiska" (koordynacja, weryfikacja celów ekologicznych, strategii ich i listy przedsięwzięć, współpraca z różnymi jednostkami), edukacja i komunikacja ze społeczeństwem (w tym system informacji o środowisku), systemy zarządzania środowiskiem, monitoring stanu środowiska. Dla każdego zagadnienia wskazano instytucje uczestniczące w realizacji wyszczególnionych działań.

Tabela 6.3. Najważniejsze działania w ramach zarządzania środowiskiem

Lp.	Zagadnienie	Główne działania w latach 2002 – 2005	Instytucje
1.	Wdrażanie "Programu ochrony środowiska ..."	<ul style="list-style-type: none"> – Koordynacja wdrażania "Programu ..." – Współpraca z różnymi jednostkami – Ocena wdrożenia przedsięwzięć (2x, 2004 i 2006) – Ocena realizacji i weryfikacja celów ekologicznych i kierunków działań (1x, 2006) – Raporty o wykonaniu Programu (2x, 2003 i 2005) 	Zarząd Powiatu, Samorządy gminne, Inne jednostki wdrażające Program
2.	Edukacja ekologiczna, komunikacja ze społeczeństwem, System informacji o środowisku	<ul style="list-style-type: none"> – Realizacja ustawy o dostępie do informacji o środow. i jego ochronie oraz ocenach oddziaływania na środowisko – Większe wykorzystanie mediów (prasa, telewizja, internet) w celach informowania społeczeństwa o podejmowanych i planowanych działaniach z zakresu ochrony środowiska, w tym realizacji programu – Stosowanie systemu "krótkich informacji" o środowisku (wydawanie ulotek i broszur informacyjnych) – Szersze włączenie organizacji pozarządowych w proces edukacji ekologicznej i komunikacji ze społeczeństwem 	Zarząd Powiatu Zarządy gmin, Zarząd województwa WIOŚ, Organizacje pozarządowe
3.	Monitoring stanu środowiska	Zgodnie z wymaganiami ustawowymi Informacje o stanie środowiska w gminie	WIOŚ, WSSE Burmistrz

7. ASPEKTY FINANSOWE WDRAŻANIA PROGRAMU

7.1. Wprowadzenie

W niniejszym rozdziale omówiono potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć zdefiniowanych w "Programie..." (pr. 7.2.). Koszty wdrażania "Programu ..." zostały określone dla okresu 2003 - 2006 (par. 7.3.). Dla dalszych okresów (po 2006 roku) koszty powinny być szacowane w następnych etapach realizacji Programu, w ramach uściślenia informacji i korygowania działań na podstawie badań monitoringowych.

Koszty wdrożenia przedsięwzięć zdefiniowanych w "Programie ochrony środowiska" dla okresu 2003 - 2006, podane są w cenach III kwartału 2002 roku.

7.2. Źródła finansowania przedsięwzięć na rzecz ochrony środowiska

Specyfiką systemu finansowania ochrony środowiska w Polsce jest to, że większą część wydatków ponoszą samorządy terytorialne, fundusze ekologiczne i przedsiębiorstwa, natomiast udział środków budżetu państwa jest mała.

W poprzednich latach przeciętny udział funduszy ochrony środowiska oraz dopłat do kredytów uruchamianych przez Bank Ochrony Środowiska wynosił około 30% wartości inwestycji. W najbliższych latach rola funduszy ekologicznych (przede wszystkim Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej) powinna polegać na koncentrowaniu środków na wspieranie inwestycji priorytetowych z punktu widzenia integracji z UE. Jednocześnie oczekuje się spadku udziału funduszy ochrony środowiska, ze względu na ogólną poprawę stanu środowiska, a co za tym idzie zmniejszenie wpływów z tytułu opłat i kar ekologicznych. Natomiast oczekuje się większego niż dotychczas zaangażowania środków pomocowych, w tym z funduszy przedakcesyjnych oraz po uzyskaniu członkostwa w UE - funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności (2004 - 2006) .

Jak wspomniano wcześniej, istotny ciężar finansowania inwestycji w infrastrukturze pozostanie na samorządzie gminnym, często poprzez zaciąganie długu w bankach i w międzynarodowych instytucjach finansujących (np. EBOiR). Coraz częściej gminy podejmują decyzje o udzieleniu praw inwestorowi zewnętrznemu do wykonywania działań z zakresu ochrony środowiska poprzez spółki z udziałem gminy, który to udział jest gwarancją jej wpływu na decyzje podejmowane przez spółkę oraz na jakość świadczonych usług.

Omówienie potencjalnych źródeł finansowania przedstawiono w załączniku nr 2 do powiatowego programu ochrony środowiska.

7.3. Koszty realizacji przedsięwzięć w latach 2003 - 2006

W rozdziale 6 niniejszego dokumentu przedstawiono harmonogram wdrożenia „Programu ....”.

Kalkulacja kosztów przedstawiona poniżej dotyczy wykonania zadań leżących w gestii gminy oraz zakładów zlokalizowanych na terenie gminy. Zadania te obejmują okres lat 2003 - 2006. W okresie tym przewiduje się działania z zakresu:

- Zarządzania środowiskiem zgodnie z celami i strategią Programu Ochrony Środowiska; koordynacja / zarządzanie, monitoring wdrażania programu, doskonalenie przepływu informacji, edukacja ekologiczna
- Inwestowania w techniczną infrastrukturę ochrony środowiska (zgodnie z listą przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w latach 2003 - 2010, rozdz. 2 do rozdz. 5)

Szacunkowe koszty wdrażania "Programu ..." w latach 2003 - 2006 przedstawiono w tabeli zbiorczej (tabela 7.1.).

Tabela 7.1. Szacunkowe koszty wdrażania "Programu ochrony środowiska dla miasta Skórcz" w latach 2003 - 2006 (w tys. PLN)

Lp.	Zagadnienie	Koszty w latach 2003-2006 w tys. PLN		
		Poza inwestycyjne	Inwestycyjne	Razem
1.	Zarządzanie Programem	5	-	5
2.	Edukacja ekologiczna	16	6	22
3.	Jakość wód i stosunki wodne	-	5 000	5 000
4.	Gospodarowanie odpadami ²	Koszty ujęte w Planie gospodarki odpadami sumarycznie dla całego powiatu 45 070		
5.	Powietrze atmosferyczne	-	-	-
6.	Przyroda i krajobraz	3	12	15
9.	Gleby użytkowane rolniczo	-	4	4
Razem w latach 2003 - 2006		24	5 022	5 046

Uwaga: W powyższej kalkulacji nie uwzględniono kosztów infrastruktury drogowej

Prognoza podziału kosztów wg źródeł finansowania

Prognoza struktury finansowania wdrażania "Programu Ochrony Środowiska dla miasta Skórcz" w latach 2003–2006 przedstawia się następująco:

Źródło	Udział	
	%	tys. zł
Środki własne gminy	11	555,06
Fundusze ekologiczne	44	2220,24
Budżet państwa	5	252,3
Środki pomocowe UE	40	2018,4
Środki własne podmiotów gospodarczych	0	0
RAZEM	100	5 046

² Zgodnie z Planem gospodarki odpadami